

Bilag I, Naturregioner på Møn

Region 1 Egb (E: randmoræne, g: moræneler, b: småbakket)

Denne region udgør en del af den randmoræne, som dækker den østligste del af Møn. I denne del af randmorænen er lerjord den altdominerende jordtype. Terrænet er småbakket. Som beskrevet under den overordnede beskrivelse, indikerer koter samt forekomsten af lavbundsJORDE at den nordlige del af området er påvirket af dødis. Som for region 2 er terrænet i den østligste del, om end i mindre grad, præget af de opskubbede kridtflager. Der er altså tale om et let kuperet landskab skabt ved et samspil imellem de opskubbede kridtflager og en øst-/vestgående randmoræne, der ved et senere isfremstød er påvirket af dødis. Fra regionens nordligste del til den sydøstlige del er der en gradient i terræn gående fra omkring 20 m.o.h. til omkring 100 m.o.h.

Region 2 Ejb_b (E: randmoræne, j: kalkholdig jord, b: småbakket, suffix b: skrænter med hældning mellem 6 og 12 grader)

Leret randmorænestrøg påvirket af dislocerede kridtflager. De oppressede kridtaflejringer er af afgørende betydning for formen af landskabet bag Klinten, hvor terrænet bedst beskrives som småbakket med høj andel af skrænter med en hældning mellem 6 og 12 grader. Enkelte bakker med hældning over 12 grader forekommer. Disse skrænter er hovedsageligt orienteret i øst-/vestgående retning. Disse bakker er betinget af de foldninger i kridtlagene, som isen har forårsaget. På toppen af disse bakker ligger kridtet nær jordoverfladen, hvilket betyder at jordbunden har et højt indhold af kalk. Terrænformen i den sydlige del af regionen kunne indikere at bakkeryggene i forbindelse med isens tilbagesmeltning er blevet eroderet af smeltevand hvorved falske bakker er dannet.

Kombinationen af kalkholdig og dermed let eroderbar undergrund og nedsivende regnvand har forårsaget at der i området findes en del jordfaldshuller. Store Geddesø, Aborre Sø samt Huno Sø er alle dannet på baggrund heraf. Disse søer er ganske dybe. Aborre Sø er 19,5 meter dyb.

Ud mod Østersøen er de opskubbede kridtflager blotlagt og danner en op til 100 meter høj kridtklint. Den hvide kridtflade brydes at istidsaflejringer, der lettere eroderes end kridtet og derfor skrider ned af klinten og danner de såkaldte fald.

Region 3 Agc (A: morænelandskab fra sidste istid, g: moræneler, c: jævnt stigende/faldende)

Moræneaflejringer fra sidste istid. Jordbunden er overvejende leret. Dog forekommer et mindre område med lerblandet sandjord i regionens sydvestlige del. Terrænet er jævnt faldende fra overgangen til naturregionerne 1 (Egb) og 2 (Ejb) ned mod Borre Sø i øst og kysten ud mod Østersøen i syd. Overgangen til naturregion 1 (Egb) ligger omkring 30-40 m.o.h. mens overgangen til naturregion 2 (Ejb) ligger omkring 25 m.o.h.

Region 4 Agc (A: morænelandskab fra sidste istid, g: moræneler, c: jævnt stigende/faldende)

Moræneaflejringer fra sidste istid. Jordbunden er overvejende leret. Regionen danner overgangen fra naturregion 7 til de omkringliggende regioner, som alle ligger lavere i terræn. Således falder terrænet jævnt fra omkring 25 m.o.h. ved grænsen til naturregion 7 til omkring 0 m.o.h. ved Borre Sø over en afstand på omkring 400 – 800 meter. Mens regionen falder fra omkring 25 m.o.h. til omkring 10 m.o.h. over en afstand på omkring 1 km. på vestsiden af naturregion 7.

Region 5 M₁be (M₁: Hævet littorina havbund, b: ferskvandsdannelser, e: flade/plateau)

Denne region, som udgøres af Borre Sømose, ligger under kote 2,5. Regionen er tidligere littorina havbund. Med tiden er disse havaflejringer blevet overlejret af ferskvandsdannelser således at jordbunden karakteriseres som humusholdig. Terrænmæssigt er regionen flad.

Region 6 M₁be (M₁: Hævet littorina havbund, b: ferskvandsdannelser, e: flade/plateau)

Denne region har samme træk som region 5. Den ligger under kote 2,5 i tilknytning til havet og jordbunden udgøres af humusholdige ferskvandsaflejringer mens terrænet er fladt.

Region 7 Egb (E: Randmoræne, g: moræneler, b: småbakket)

Geologisk set domineres denne region af to randmoræner, som begge er blevet formet af dødis til et småbakket landskab. Som beskrevet under den overordnede beskrivelse indikerer koteforløb sammenholdt med forekomst af lavbundslande at der er tale om dødisrelief. Jordtypen er lerjord med lokale forekomster af svær lerjord og sandblandet lerjord. Terrænmæssigt varierer højden fra omkring 20 m.o.h. til omkring 40 m.o.h. Den nordlige grænse af regionen udgøres af nordkysten ud mod Fakse Bugt. Langs denne kyststrækning transporteres det materiale, som havet vasker ud af Klinten. Der er således tale om en udligningskyst hvor stranden udgøres af større og mindre sten. I den vestlige del af regionen skifter det aflejrede materiale imidlertid karakter til at være mere sandet.

Region 8 Age (A: Morænelandskab fra sidste istid, g: moræneler, e: flade/plateau)

Denne region udgøres af en leret moræne. Terrænet er overvejende fladt til let kuperet. Enkelte steder er der dog nogen variation i terrænforholdene. Omkring Stege Nor skråner terrænet jævnt ned mod vandet mens Hegnede bakke i nord danner kontrast til de flade strandengsarealer, som ligger på øens vestside.

Region 9 M₁be (M₁: hævet littorina havbund, b: ferskvandsdannelser, e: flade/plateau)

Som regionerne 5 og 6 ligger denne region lavt i terrænet i tilknytning til kysten dog adskilt fra havet af et bælte af sandede marine aflejringer. Den relative landhævning samt de forhold, der gør sig gældende mht. materialetransport langs øens nordkyst, gør det oplagt at antage at også Maglemose er hævet littorina havbund, som er overlejret af ferskvandsaflejringer således at jordbunden er humusholdig. Som følge af områdets dannelseshistorie er terrænet fladt.

Region 10 Nee (N: Marint forland, e: strandvolde, e: flade/plateau)

Som beskrevet i den overordnede beskrivelse af naturgrundlaget, er strandvoldene det bærende element i udformningen af dette område. Disse strandvolde, som består af kugleflint fra klinten, strækker sig fra nordsiden af Hegningen i vifteform mod nordvest. Strandvoldene er kun overlejret af et tyndt jordlag som ifølge jordartskortet fra Dansk Jordbrugs Forskning karakteriseres som lerblandet sandjord. De ældste strandvolde ligger sydligst mens de yngste ligger ved nordøstkysten. Strandvoldene når nogle steder en højde på op til 2-3 m.o.h. Således kan deres lokalisering i nogle tilfælde erkendes på et 4-cm kort, hvoraf det fremgår at der ligger en høj koncentration af strandvolde i det område, som i dag er skovbevokset. Strandvoldssystemet strækker sig videre i nordøstlig retning og afsluttes ved den yderste kyst af en lang

sammenhængende vold der strækker sig langs hele den nordøstlige kyst. Denne kyst består af sand. Som følge af den reduktion i bølgeenergien, som strandvoldene forårsager, findes store lavereliggende områder, der består af aflejring af marine sedimenter syd for og imellem strandvoldene. Syd for de ældste strandvolde strækker et område bestående af marine aflejringer af finkornet materiale sig omkring ½-1 km. i sydvestlig retning. Hvor der ikke er bygget diger ender denne kyst i rørskovsdominerede områder. Nord for skovarealet strækker sig et strandengsareal til den yderste og yngste strandvold langs nordøst kysten.

Naturregion 11, Nce (N: marint forland, c: marint sand og ler, e: flade/plateau)

De strandenge, som udgør denne region, er skabt i samspil mellem sediment transport og den relative landhævning. Der er således tale om postglaciale marine aflejringer, der overvejende er af sandet tekstur. Strandengene gennemskæres af et system af loer, således at området veksler imellem mere eller mindre fast grund og vanddækkede områder. Terrænmæssigt er området helt fladt.

Naturregion 12 Age: (A: Moræne landskab fra sidste istid, g: moræneler, e: flade/plateau)

Naturregion 12 udgøres af øen Nyord, som består af lerede moræneaflejringer fra sidste istid. Fra den centrale del af øen, som ligger 12,5 m.o.h. falder terrænet jævnt til alle sider ned mod kysten over en afstand på omkring 400-500 meter. På øens vestside ender morænefladen ved en lav moræne kystskrænt, mens den på vestsiden ender ved det store område af marine aflejringer, som udgør Nyord enge.